

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-04-12

Diarienummer 2023-20732

Handläggare

Ingrid Bohlin

Telefon: 031-368 38 42

E-post: ingrid.bohlin@miljo.goteborg.se

Återrapportering av uppdrag från miljö- och klimatnämnden om att analysera Göteborgs Stads resultat i Aktuell Hållbarhets kommunranking 2023

Förslag till beslut

1. Miljö- och klimatnämnden antecknar mottagandet av informationen till protokollet.
2. Miljö- och klimatnämnden förklarar uppdraget till miljöförvaltningen den 21 november 2023 § 212, att analysera Göteborgs Stads resultat i Aktuell Hållbarhets kommunranking 2023, fullgjort.

Sammanfattning

Den 21 november 2023 § 212 gav miljö- och klimatnämnden förvaltningen i uppdrag att analysera årets resultat i Aktuell Hållbarhets rankinglista för "Miljöbästa kommun". I uppdraget ingick att jämföra med redan uppsatta mål och föreslå åtgärder där det finns luckor i stadens arbete, för att förbättra vårt miljöarbete och därmed höja Göteborgs Stads placering i rankingen för nästkommande år.

Kommunrankingens grundar sig på tre delar: enkätfrågor, externa data och klimatdata. Enkäten besvaras under april månad och den externa data som ligger till grund för rankingen avser föregående år. Poäng för såväl externa data som klimatdata delas ut i jämförelse med landets övriga kommuner. För enkätfrågorna delas samma poäng ut till alla kommuner som uppfyller kriterierna.

Förvaltningen bedömer att ett framgångsrikt arbete med att uppnå målen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 kan återspegla sig i en förbättrad ranking i "Miljöbästa kommun" på längre sikt. I tjänsteutlåtandet redovisas vilka åtgärder inom ramen för Göteborgs Stads miljö- och klimatarbete som också kan ha effekt på stadens placering i Aktuell Hållbarhets kommunranking. Förbättringar inom följande områden bedöms redan på kort sikt kunna återspeglas i resultatet av kommunrankingens:

- Arbeta systematiskt för att minska klimatpåverkan från livsmedel i kommunens matserveringar
- Öka andelen ekologisk mat
- Arbeta systematiskt med att stötta det lokala näringslivet i att utveckla industriell symbios

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension. Åtgärderna som föreslås innebär inget extra resursbehov utöver kostnaden för att genomföra Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bedömningen ur ekologisk dimension utvecklas under rubriken Förvaltningens bedömning.

Bedömning ur social dimension

En viktig förutsättning för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen är en långsiktigt hållbar miljö. Flera av de åtgärder som föreslås bedöms kunna bidra positivt till göteborgarnas hälsa. Ett exempel är åtgärden för att minska klimatpåverkan från livsmedel som serveras, bland annat genom att öka andelen vegetabilier. Ett annat exempel är åtgärden att bygga ut cykelinfrastrukturen som förbättrar förutsättningarna att cykla. I båda fallen minskar risken att drabbas av olika sjukdomar, som hjärt-kärlsjukdomar.

Bilaga

1. Förbättringspotential i Aktuell Hållbarhets kommunranking

Ärendet

Miljöförvaltningen har på uppdrag av miljö- och klimatnämnden analyserat 2023 års resultat i Aktuell Hållbarhets ranking av ”Miljöbästa kommun” och identifierat vilka åtgärder inom ramen för Göteborgs Stads miljö- och klimatarbete som också kan ha effekt på stadens ranking i Aktuell Hållbarhets kommunranking.

Beskrivning av ärendet

Den 21 november 2023 § 212 gav miljö- och klimatnämnden miljöförvaltningen i uppdrag att analysera årets resultat i Aktuell Hållbarhets ranking av ”Miljöbästa kommun”, jämföra med redan uppsatta mål och föreslå åtgärder, där det finns luckor i stadens arbete, för att förbättra Göteborgs Stads miljöarbete¹. Därmed skulle stadens placering i rankingen kunna förbättras från nuvarande 14:e plats. Utgångspunkten var att rankingen lyfter aktiviteter som kan ge positiv påverkan på miljöarbetet för staden. Analysen ska ge en bättre förståelse för om mer kan göras och i uppkomna fall säkerställa att staden agerar på det.

Göteborgs Stad har sedan starten 2009 årligen deltagit i Aktuell Hållbarhets kommunranking². Under åren har den högsta placeringen för Göteborg varit plats 3 (2015), och den lägsta plats 43 (2021). I såväl 2022- som 2023-års ranking placerade sig Göteborg på plats 14.

Rankingen grundar sig på tre delar: enkätfrågor, externa data och klimatdata. Enkäten besvaras under april månad och den externa data som ligger till grund för rankingen avser föregående år. När det gäller utsläpp av växthusgaser och koldioxid handlar det om kommunernas genomsnittliga utsläpp per invånare under de senaste fem publicerade mätperioderna, där det senaste årets data i 2023 års ranking var från 2021.

Eftersom poängsättningen för såväl externa data som klimatdata delas ut i jämförelse med landets övriga kommuner, påverkar även andra kommuners arbete Göteborgs Stads poäng. För att få maximal poäng för externa data och klimatdata behöver alltså Göteborgs Stad vara bäst av alla landets kommuner. När det gäller enkätfrågorna delas samma poäng ut till alla kommuner som uppfyller kriterierna för frågorna. Ett antal frågor i enkäten byts ut varje år, vilket gör resultatet framåt mindre förutsägbart. I 2023-års enkät var 9 av 21 frågor nya.

Aktuell Hållbarhets rapport om 2023 års ranking har ingått som en del av analysen³. Den innehåller bland annat intervjuer från ledande kommuner. Framgångsfaktorer som lyfts av kommuner som ligger högt i rankingen är en bred politisk uppslutning och tydligt ledarskap för att driva den gröna omställningen. Styrning mot omställning och hållbarhet med hjälp av upphandling lyfts också i en av dessa intervjuer.

¹ Yrkande 21 november 2023 § 212 i miljö- och klimatnämnden (goteborg.se)

² Aktuell Hållbarhet Kommunranking (miljobarometern.se)

³ Kommunranking - Så jobbar kommunerna med miljöfrågan 2023. Rapport från Aktuell Hållbarhet 2023

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer ett framgångsrikt arbete med att uppnå målen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 kan återspegla sig i en förbättrad ranking i ”Miljöbästa kommun” på längre sikt. Uppföljningen av miljö- och klimatprogrammet⁴ 2023 visade att arbetet går åt rätt håll men för långsamt. Vad som krävs för att målen ska nås angavs i miljömålsuppföljningen som rekommendationer. Dessa rekommendationer kan i förlängningen också leda till höjd kommunranking.

Miljöförvaltningen har analyserat resultatet av 2023 års ranking utifrån poängsättningen för Göteborgs Stad och undersökt vilka åtgärder inom ramen för Göteborgs Stads miljö- och klimatarbete som kan leda till ett högre resultat i Aktuell Hållbarhets kommunranking inom ett kortare tidsperspektiv. De beskrivs i bilaga 1, Förbättringspotential i Aktuell Hållbarhets kommunranking. Underlaget är uppdaterat utifrån de enkätfrågor som finns med i årets enkät.

Förbättringar inom följande områden bedöms redan på kort sikt kunna återspeglas i resultatet av kommunranking (för mer information, se underlaget i bilaga 1):

- Arbeta systematiskt för att minska klimatpåverkan från livsmedel i kommunens matserveringar.
- Öka andelen ekologisk mat.
- Arbeta systematiskt med att stötta det lokala näringslivet i att utveckla industriell symbios, eller motsvarande.

Förvaltningen bedömer att ett systematiskt arbete för minskad klimatpåverkan från livsmedel och att öka andelen ekologiska livsmedel i Göteborgs Stad är viktigt för att nå miljö- och klimatmålen. Det skulle också på kort sikt kunna leda till höjd placering i rankingen. Nyckelaktörer i staden arbetar enligt målen i miljö- och klimatprogrammet samt Göteborgs Stads policy för måltider. De strävar efter att livsmedel som köps in ska produceras, transporteras och tillagas med så liten miljö- och klimatpåverkan som möjligt. Utöver det behöver tillgången på ekologiska produkter inom ramavtal fortsätta att öka och riktade medel tillsätts, eftersom stadens största inköpare av livsmedel är förvaltningar som har hårda besparingskrav. Förvaltningen för inköp och upphandling arbetar för att senast januari 2025 implementera ett system som möjliggör uppföljning av miljö- och klimatprogrammets indikatorer om ”Andel ekologiska livsmedelsinköp” samt ”Utsläpp av växthusgaser ur ett livsryttersperspektiv från inköpta livsmedel”. Ett system förväntas vara implementerat senast januari 2025, vilket gör det möjligt att följa upp dessa indikatorer på en stadenövergripande nivå. Kriterier för minskad klimatpåverkan ingår i upphandlade matserveringar.

Förvaltningen bedömer att systematiskt arbete med att stötta det lokala näringslivet i att utveckla industriell symbios är till nytta för Göteborgs Stads miljömålsarbete och också kan leda till höjd ranking. Industriell urban symbios är ett prioriterat utvecklingsområde inom ramen för miljö- och klimatprogrammets strategi om cirkulär ekonomi där en förstudie nu planeras. Business Region Göteborg studerar marknadspotentialen av

⁴ [Uppföljning av mål och delmål i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030](#)

industriell urban symbios. Tillsammans ges ett kunskapsunderlag för en framtida strategi inom området.

Utbyggnad av cykelbanor pågår redan utifrån Göteborgs Stads cykelprogram och miljö- och klimatprogrammets mål. Att öka förutsättningarna att ta sig fram på annat sätt än med bil är ett av få områden där staden har direkt rådighet att påverka enligt 2023 års rapport⁵ från Göteborgs klimatråd⁶. Nya cykelbanor kan även resultera i förbättrat resultat i rankingen. Det är dock viktigt att det inte sker på bekostnad av andra åtgärder som krävs för att fler ska välja att cykla, exempelvis att rusta upp och underhålla befintliga cykelvägar. Poängsättningen är beroende av befolkningsmängden och därmed mer ovisst, vilket gör att åtgärden inte står med i punktlistan ovan över åtgärder som kan ha tydlig effekt på rankingen.

Aktuell Hållbarhets kommunenkät 2024 innehåller sju nya frågor. Fyra av dem bedöms Göteborgs Stad få poäng för. Samtidigt har fyra frågor som gav poäng 2023 utgått i årets enkät. Resterande tre av de nya frågorna i årets enkät bedöms Göteborgs Stad kunna leva upp till på längre sikt. Det handlar om möjlighet för alla medborgare att använda återvinningssystemet, fastighetsnära insamling av hushållsavfall samt att rena kommunens avloppsvatten från mikroföroreningar, som läkemedel.

Inom flera områden ligger Göteborgs Stad i framkant. Förvaltningen bedömer att det är viktigt att fortsätta arbeta med dem för ett gott utfall av Göteborgs Stads miljö- och klimatarbete, som även kommer att återspeglas i kommunranking. Det handlar exempelvis om arbetet inom miljötillsyn där Göteborgs Stad i enkäten har fått poäng för åtgärder mot illegal avfallshantering. Det har endast en fjärdedel av de svarande kommunerna. Göteborg sticker även ut positivt genom att ha kartlagt vilka verksamheter som kan orsaka PFOS i ytvatten och PFAS i grundvattnet. Cirka en tredjedel av kommunerna svarade ja på denna fråga.

Peter Berntsson

Marcus Jahnke

Tillförordnad direktör

Avdelningschef

⁵ [Rapport från Göteborgs Stads klimatråd 2023, Rapport 2023:12](#)

⁶ [Göteborgs klimatråd - Miljö och klimat Göteborg 2030 - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](#)